79. Inför i miljöbalken en möjlighet till avvägning mot samhällsnyttan

Regelverk: Miljöbalk (1998:808) 3 kap
Mottagare: Klimat- och näringslivsdepartementet
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Påverkan på företag idag

Miljöbalkens tolkning och tillämpning har lett till allt längre och krångligare tillståndsprocesser. Det som saknas i miljöbalken i dag och som framgått markant i de senaste årens domstolspraxis är att det inte finns tillräckligt tydliga regler för att avväga samhällsnyttan – i form av arbetstillfällen, levande samhällen och sociala aspekter av ett projekt – mot dess miljöpåverkan. Även bedömningen av hållbarhetsaspekter haltar, vilket särskilt gäller vid utbyggnad av vindkraftverk. Allt fokus läggs på miljöpåverkan eller påverkan på skyddade arter. Miljöbalkens målsättningsparagrafer är motstridiga. Det finns regler om hushållning med naturresurser och råvaror, samtidigt som man ska värna om biologisk mångfald. Kostnader ska avvägas mot miljönytta, utan tydliga anvisningar om hur avvägningen ska göras. Detta leder till oförutsägbara prövningar med många omtag.

En nyttobedömning, det vill säga krav på att en verksamhets nytta ska överstiga dess kostnad, finns bara för vattenverksamhet. Detta finns alltså inte för miljöfarlig verksamhet såsom industriprojekt och infrastruktur. Dessutom är den nyttobedömning som gäller i dag bara ytterligare ett krav på verksamheten och inte en avvägningsregel.

Härtill kommer att det råder resursbrist på domstolar och myndigheter att hantera de många överklaganden som sker. Ett minsta krav kunde vara att den som överklagar faktiskt yttrat sig och varit aktiv i samrådet som föregår tillståndsansökan, det vill säga gett verksamhetsutövaren en chans att hantera synpunkterna och göra justeringar i verksamheten för att undvika överklaganden. Motsvarande ordning finns i Plan- och Bygglagen.

Åtgärdsförslag

- Inför en möjlighet i miljöbalken att avväga samhällsnyttan – i form av arbetstillfällen, levande samhällen och sociala aspekter av ett projekt – mot dess miljöpåverkan (ventil miljöprövning).
- Inför krav på att en verksamhets nytta ska överväga dess kostnad, såsom i regelverket för vattenverksamhet (ventil nyttobedömning).
- Inför ett krav på att den som överklagar faktiskt har yttrat sig och varit aktiv i samrådet som föregår tillståndsansökan (ventil okynnesanmälningar).

Bedömning av åtgärdsförslagets effekter för företagen

Tidsåtgången och oförutsägbarheten i miljötillståndsprocesser leder till att Sverige mister investeringar till utlandet eller att de projekt som är på gång i Sverige, exempelvis inom gruvindustrin, läggs ned eller på is. Samtliga Sveriges industriföretag skulle gynnas av förslagen.

Kontaktuppgifter

Byggföretagen, Tanja Rasmusson
08-698 58 99, tanja.rasmusson@byggforetagen.se

Fastighetsägarna, Rikard Silverfur
08-613 57 20, rikard.silverfur@fastighetsagarna.se